

Коляда Е. К.,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ МИСЛЕННЕВОГО ПРОЦЕСУ РОЗУМІННЯ

У статті здійснено спробу виявити й систематизувати англійські фразеологічні одиниці, що позначають розуміння як мисленнєвий процес.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, мисленнєвий процес, розуміння, семантична група, позначення.

Данная статья – попытка выявить и систематизировать английские фразеологические единицы, обозначающие понимание как мыслительный процесс.

Ключевые слова: фразеологическая единица, мыслительный процесс, понимание, семантическая группа, обозначение.

In this article the attempt to reveal and classify English phraseological units denoting comprehension as a thinking process has been made.

Key words: phraseological unit, thinking process, comprehension, semantic group, denotation.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасний етап розвитку мовознавства характеризується спрямованістю лінгвістичних досліджень на поглиблене вивчення особливостей та функціонування фразеологізмів [4; 5; 7; 8]. Подібно до слів фразеологізми виконують номінативну функцію – позначають предмети, ознаки, дії оточуючої дійсності [2, с. 173].

Фразеологічні одиниці (далі – ФО) сучасної англійської мови досить численні. Вони характеризуються великою різноманітністю і по відношенню до своєї морфологічної структури, і по відношенню до семантики, і по відношенню до сфер та джерел формування. Але, незважаючи на цю різноманітність, необхідно відзначити той факт, що значна частина ФО поєднана однією спільною рисою, а саме їх орієнтованістю на людину або, іншими словами, їх антропоцентризмом.

Об'єктом нашого дослідження обрано англійські ФО на позначення мисленнєвого процесу розуміння. Ця стаття має на меті спробу виявити й систематизувати корпус цих англійських ФО. Оскільки ми трактуємо фразеологію в широкому розумінні цього слова [3, с. 148], то відносимо до фразеологізмів прислів'я, приказки й відтворювані в готовому вигляді одиниці (приповідки, афоризми, порівняння), що відповідають багатьом критеріям фразеологізмів – відтворюються в готовому вигляді, мають постійну граматичну структуру та компонентний склад, є образними.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Як зазначають психологи, розуміння – це складна аналітико-синтетична діяльність інтелекту, яка скерована на розкриття внутрішньої сутності предметів, процесів і явищ, на усвідомлення зв'язків, відношень, залежностей, які в ній відображаються [1, с. 109]. Розуміння іноді вважають станом свідомості, що переживається суб'єктом як впевненість у правильності відтворюваних уявлень змісту впливу [6, с. 307]. Розуміння є необхідною умовою взаємодії людей. Без нього неможливі продовження спілкування і координація дій в процесі спільної діяльності. Розуміння як мисленнєвий процес спирається на наявні у суб'єкта знання, життєвий досвід, навички, вміння та можливість осмислити нове, таке, що раніше не було предметом вивчення.

Завдяки мисленню особистість здобуває розуміння предметів і явищ, обов'язку, честі, гідності, відповідальності, політики, економіки, сенсу свого життя тощо. Мислення – процес, у якому реалізується інтелект. Мислення й інтелект віддавна вважають найважливішими і відмінними рисами людини. Інтелект – це певний ступінь здатності людини розв'язувати завдання і проблеми відповідної складності [1, с. 110].

Серед ФО на позначення мисленнєвого процесу розуміння ми виокремили декілька семантичних груп. Розглянемо їх детальніше.

1. Семантична група «Розуміти / знати щось»:

get / catch sb's / the drift – to understand what someone is saying: *Can you explain that again? I don't quite get your drift* [9, p. 111];

get / have a fix on – to find out or know all about a situation or person: *Just when you think you've got a firm fix on Peter, he does something completely unpredictable* [10, p. 91];

get a handle on – to understand a situation so that you can deal with it more successfully: *After a few days she'd got a handle on what the job required* [10, p. 112];

get / take the measure of – to discover what someone or something is like: *It's only taken a day for the students to get the measure of the new teacher, and start behaving badly* [10, p. 163];

get the message – to understand and accept what someone is telling or asking you: *I've told her over and over again that she has to change her attitude, but she doesn't get the message* [10, p. 164];

get the picture – to understand a situation that someone is describing or explaining: *I eat a lot, I gain weight, my clothes don't fit, I'm unhappy, so I eat a lot. Get the picture?* [10, p. 184];

have sb's number – to understand what someone is like, so that you are able to deal with them: *She had his number, and always knew when he wasn't telling her the truth* [10, p. 176];

know a thing or two about sth – to have a lot of knowledge about something: *Anyone who knows a thing or two about poetry will be fascinated by this new collection* [10, p. 240];

read sb like a book – to understand what someone is thinking or feeling: *I know Bob was upset – I can read him like a book* [10, p. 30];

sb wrote the book on sth – someone has special skills or special knowledge about something: *Sam's great – I mean, he wrote the book on how to be a supportive husband* [10, p. 30];

see the light – to understand something clearly, especially after you have been confused about it for a long time: *Sarah used to have very racist views, but I think she's finally seen the light* [9, p. 364];

the penny drops – if you say the penny drops, you mean that you have finally understood something: *It was only when I saw Ron's car outside Penny's house that the penny finally dropped and I realized they were having an affair* [9, p. 309].

2. Семантична група «Не розуміти / не знати чогось»:

be none / not be any the wiser – to know or understand nothing, even if you have had the opportunity to know or understand: *She gave me some long explanation for why she hadn't turned up but in the end I was none the wiser* [10, p. 269];

be out of touch (with) – to be no longer familiar (with something): *I haven't worked in a hospital for about 20 years. I'm completely out of touch with modern nursing methods* [10, p. 249];

be out of your depth – to be unable to deal with a situation that you do not understand, or a subject that you do not know enough about: *I was soon out of my depth, as the conversation turned to economics* [10, p. 64];

get / hold of the wrong end of the stick – not to understand a situation correctly: *I said how nice he was and Julie got the wrong end of the stick and thought I wanted to go out with him* [9, p. 470];

go over your head – to be too difficult or complicated to understand: *Half the instructions he gave us went straight over my head* [10, p. 117];

(it) beats me – I don't know: «*What was she talking about?*» «*Beats me*» [10, p. 17];

it's (all) Greek to me – I can't understand it: *I tried to read the computer manual, but it was all Greek to me* [10, p. 104];

miss the point – not to understand the main idea of something: *Anyone who thinks that this book is about relationships is missing the point. It's about handling grief* [10, p. 189];

not have a clue – not to know (anything): *John wanders around, looking as if he hasn't a clue, but he's a brilliant artist* [10, p. 50];

not have the foggiest (idea) – not to know anything at all about something: «*Where does he work?*» «*I haven't the foggiest*» [10, p. 93];

not know the first thing about – not to know anything about: *Sorry, I can't help you – I don't know the first thing about horses* [10, p. 240];

sb can't make head or tail of sth – somebody cannot understand something: *See if you can understand this letter – I can't make head or tail of it* [10, p. 116];

search me! – I don't know the answer: «*Which is bigger, London or New York?*» «*Search me*» [10, p. 209];

you've got me there – I don't know the answer: «*What other sort of work would give me the variety I have now?*» «*Well, you've got me there*» [10, p. 239].

3. Семантична група «Передумова розуміння чогось»:

shed / throw light on sth – to help people understand a situation: *Thank you for shedding some light on what is really a very complicated subject* [9, p. 242];

hit the nail on the head – to describe exactly what is causing a situation or problem: *I think Mick hit the nail on the head when he said that what's lacking in this company is a feeling of confidence* [9, p. 197];

in words of one syllable – if you explain something in words of one syllable, you do it in words that are very simple and easy to understand because the person you are speaking to is stupid: *I was trying to explain to him again, in words of one syllable, why safety regulations must be obeyed at all times* [9, p. 465];

be as clear as crystal – to be very easy to see or understand: «*Are the instructions easy to understand?*» «*Yes, clear as crystal*» [9, p. 73];

the whys and (the) wherefores – the reasons for something: *I know very little about the whys and the wherefores of the situation* [9, p. 459];

the ins and outs – the details or facts about something: *I don't know all the ins and outs of the situation but I gather Roger and Mark haven't been getting on too well* [9, p. 209];

the nuts and bolts – the basic, practical details of a job or other activity: *Law school teaches wonderful theory but it doesn't teach the nuts and bolts of actually practicing law* [9, p. 289].

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, виділені нами ФО на позначення мисленнєвого процесу розуміння входять до складу трьох семантичних груп. Проведене дослідження не вичерпує порушеної проблематики й намічає ряд перспектив щодо подальших розвідок, котрі вбачаються в залученні ширшої бази джерельних матеріалів, що допоможе точніше систематизувати й описати структурно-семантичні особливості цих ФО.

Література:

1. Варій М. Й. Психологія: Навчальний посібник /Для студ. вищ. навч. закладів. – К. : Центр учбової літератури. – 2007. – 288 с.
2. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство: Навч. посіб. / С. І. Дорошенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.
3. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Підруч. для студ. філол. спец. вищих закладів освіти / М. П. Кочерган. – К. : Вид. центр «Академія», 1999. – 288 с.
4. Культурные слои во фразеологизмах и дискурсивных практиках / [Отв. ред. В. Н. Телия]. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 344 с.

5. Лисецька Н. Г. Фразеологічні інновації німецької мови у концептосфері політики (на матеріалі журналу «Der Spiegel») / Н. Г. Лисецька // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. – № 3. Філологічні науки. – 2007. – С. 289-293.
6. Психологічна енциклопедія / [автор-упорядник О. М. Степанов]. – К. : Академвидав, 2006. – 424 с.
7. Рогач О. О. Структурно-семантичні особливості фразеологізмів з етнімімами (на матеріалі української, російської, польської, англійської, французької мов) : монографія / О. О. Рогач. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 236 с.
8. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти): Монографія / О. Селіванова. – К.-Черкаси : Брама, 2004. – 276 с.
9. Cambridge Idioms Dictionary. – Cambridge : Cambridge University Press, 2006. – 505 p.
10. New Longman Pocket Idioms Dictionary. – Harlow : Pearson Education Limited, 2003. – 296 p.